

15. 10. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Změny v úpravě rozhodčího řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

V červenci letošního roku vstoupil v účinnost nový Řád Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky (dále jen „Rozhodčí soud“). Rozhodčí soud působí po řadu let v oblasti institucionální arbitráže jako nejvýznamnější stálý rozhodčí soud v České republice, který rozhoduje ročně více než tři tisíce sporů v plném rozsahu jejich arbitrability. Rozhodčí soud byl zřízen zvláštním zákonem jako stálý rozhodčí soud na základě § 13 zák. č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“) a jeho činnost, podmínky a průběh řízení vedeného před tímto soudem byly dosud upraveny Řády Rozhodčího soudu pro vnitrostátní a pro mezinárodní spory.[1]

Nový Řád Rozhodčího soudu, který nabyl účinnosti dnem 1.7.2012 (dále jen „Řád Rozhodčího soudu“ nebo jen „Řád“), byl výsledkem činnosti zvláštní pracovní skupiny ve spolupráci s rozhodci a reagoval na dosud nejrozsáhlejší, krátce předtím[2] přijatou novelu zákona o rozhodčím řízení, na dosavadní judikaturu soudů týkající se žalob na zrušení rozhodčích nálezů, jakož i na potřeby praxe rozhodčího řízení. Řád částečně zakotvil novou úpravu pravidel projednávání a rozhodování sporů v řízení před Rozhodčím soudem, odstranil či upravil některá stávající problematická či nejasná ustanovení a přispěl k terminologickému sjednocení právní úpravy. Cílem tohoto příspěvku je upozornit ve stručném přehledu na hlavní obsahové změny a novinky, které novela Řádu přinesla.

Nový Řád v první řadě překlenul dosavadní dvojkolejnost právní úpravy rozhodčího řízení pro tuzemské a pro zahraniční spory, byť byla v mnoha ohledech spíše formálního než věcného rázu, tím, že se nově vztahuje jak na vnitrostátní, tak na mezinárodní spory. Řád nově vymezuje ve svém § 57 definici tuzemského sporu, a to pro účely stanovení poplatku tak, že tuzemským sporem se dle uvedeného ustanovení Řádu rozumí spor, v němž se použije české hmotné právo, řízení se koná v češtině na území České republiky, rozhodnutí se vydává v češtině a všichni účastníci, popřípadě organizační složky zahraničních právnických osob, účastníci se sporu a zapsané v českém obchodním rejstříku, mají sídlo či bydliště na území České republiky. Ostatní spory jsou podle Řádu *a contrario* považovány za spory zahraniční.

Dalším, z pohledu rozdílnosti úpravy podstatnějším hlediskem, je rozdělení sporů na spory spotřebitelské a spory ostatní. Nový Řád plně reflektuje přijatou novelu zákona o rozhodčím řízení,

kteřá přinesla ve vztahu ke spotřebitelským sporům v důsledku unijní úpravy[3] zásadní změny, zavádějící nové prvky ochrany spotřebitele. Tyto změny se týkají jednak zpřísnění požadavků na náležitosti rozhodčích doložek uzavíraných ve spotřebitelských sporech, jednak rozšíření práv spotřebitelů v průběhu rozhodčího řízení a po jeho skončení.

Rozhodčí doložka ve spotřebitelských vztazích musí být nově, pod sankcí absolutní neplatnosti, sjednána samostatně, tj. nikoliv jako součást podmínek, kterými se řídí smlouva hlavní a musí obsahovat zákonem taxativně vymezené informace týkající se hlavních aspektů rozhodčího řízení. V případě Rozhodčího soudu je tato zvláštní zákonem uložená informační povinnost splněna odkazem na Řád, který požadované informace obsahuje.

Pokud jde o úpravu rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech, přináší Řád Rozhodčího soudu řadu nových ustanovení. Spory ze spotřebitelských smluv mohou rozhodovat, nebyla-li uzavřena smlouva o rozhodci, pouze rozhodci zapsaní v seznamu rozhodců pro spotřebitelské spory vedeném Ministerstvem spravedlnosti. Rozhodci jsou v těchto sporech povinni při rozhodování zohlednit kromě věcně použitelného hmotného práva i předpisy na ochranu spotřebitele. Řád Rozhodčího soudu v § 9 odst. 2 dokonce vyloučil rozhodování spotřebitelských sporů podle zásad spravedlnosti, k čemuž jsou rozhodci v jiných sporech oprávněni na základě pověření stran. Další novinkou je možnost spotřebitelů vznášet námitku nedostatku pravomoci Rozhodčího soudu, případně námitku podjatosti rozhodců kdykoliv v průběhu řízení, zatímco v ostatních sporech jsou tyto námitky, až na výjimky, časově omezeny. Podle § 29 odst. 1 Řádu nelze spotřebitelské spory rozhodovat ve zjednodušeném řízení bez ústního jednání na základě písemností. Rozhodčí nález vydávaný ve spotřebitelských sporech musí být vždy odůvodněn a musí obsahovat poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudem. Na rozdíl od ostatních sporů se nemohou strany ve spotřebitelských sporech dohodnout odchylně od Řádu o náhradě nákladů právního zastoupení, v terminologii Řádu o tzv. výlohách na zástupce.

Nad rámec úpravy rozhodčího řízení obsažené v Řádu Rozhodčího soudu stojí za zmínku v této souvislosti uvést dva nové zákonné důvody pro přezkum rozhodčích nálezů soudem, které stanoví novela zákona o rozhodčím řízení výlučně pro spory ze spotřebitelských smluv. Podle prvního z nich bude soud moci zrušit rozhodčí nález, případně zastavit exekuci, pokud rozhodce rozhodoval v rozporu s předpisy na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem[4]. Tento důvod představuje zásadní průlom do doposud bezvýjimečně respektovaného principu zákazu hmotněprávního přezkumu rozhodčích nálezů, neboť umožňuje soudům, alespoň částečně, přezkoumávat rozhodčí nálezy i po věcné stránce. Druhým z uvedených důvodů je případ, kdy rozhodčí smlouva pro spotřebitelské spory neobsahovala náležitosti podle § 3 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení[5]. Jde o speciální úpravu ve vztahu k obecným náležitostem platnosti rozhodčích smluv s tím, že v tomto případě je nedostatek náležitostí stížen absolutní neplatností rozhodčí doložky.

Kromě shora uvedené zvláštní právní úpravy týkající se spotřebitelských sporů přináší Řád Rozhodčího soudu i novinky a změny v úpravě rozhodčího řízení v ostatních sporech. Je výslovně zakotvena zásada, že spory jsou oprávněni rozhodovat pouze rozhodci zapsaní na seznamu rozhodců ke dni zahájení rozhodčího řízení. Ve výjimečných případech může předsednictvo Rozhodčího soudu na žádost některé ze stran rozhodnout o zápisu rozhodce *ad hoc*, nejde-li o jediného rozhodce nebo předsedu senátu. Není-li v rozhodčí doložce výslovně uveden počet rozhodců nebo je-li rozhodčí doložka v tomto ohledu neurčitá, rozhoduje spor podle nového Řádu senát složený ze tří rozhodců. Nedohodnou-li se rozhodci do 14 dnů ode dne oznámení o jejich jmenování na předsedovi senátu, zavádí se možnost tzv. zvláštního jmenování předsedy senátu[6]. Podstata spočívá v tom, že na žádost některé ze stran zašle Rozhodčí soud stranám seznam deseti rozhodců, ze kterých předseda Rozhodčího soudu hodlá jmenovat rozhodce. Každá ze stran má právo oznámit jména čtyř rozhodců, které odmítá, a předseda Rozhodčího soudu následně jmenuje předsedu senátu z rozhodců, kteří

nebyli žádoucí ze stran odmítnuti.

O pravomoci rozhodčího soudu k projednání a rozhodnutí sporu, ať už na základě námítky vznesené stranou nebo z vlastní iniciativy rozhodců v rámci zkoumání podmínek řízení, rozhoduje stejně jako doposud rozhodčí senát, resp. jediný rozhodce, který si může v případě potřeby vyžádat před svým rozhodnutím stanovisko předsednictva Rozhodčího soudu k této otázce. V případě negativního rozhodnutí rozhodčího senátu, tedy pokud rozhodčí senát dospěje k závěru, že pravomoc Rozhodčího soudu není dána, se zavádí možnost přezkumu tohoto rozhodnutí na žádost jedné ze stran. Přezkum provádí předsednictvo Rozhodčího soudu, které napadené rozhodnutí potvrdí nebo zruší.

Prodlužuje se doba trvání urychlených řízení, zejména z důvodů opakovaných problémů s doručováním, a to z dosavadních jednoho a tří měsíců na dva a čtyři měsíce. Rovněž právní úprava doručování doznala značných změn.[7] Zavádí se doručování do datové schránky jako jednoznačně preferovaný způsob komunikace, v případě Rozhodčího soudu však nelze uplatnit fikci doručení zásilky po uplynutí deseti dnů, neboť Rozhodčí soud není orgánem veřejné moci.[8] Nově se upravuje doručování prostřednictvím veřejné datové sítě (e-mailem) s využitím elektronického podpisu. Byly-li marně vyčerpány všechny způsoby doručování, které umožňuje Řád Rozhodčího soudu, a přesto se nepodařilo doručit straně na její poslední známou adresu, a to ani prostřednictvím jejího zástupce nebo jiné osoby, ponechává Řád i nadále možnost předsedovi Rozhodčího soudu ustanovit této straně tzv. osobu pověřenou k přijímání písemností (dříve tzv. opatrovník k přijímání písemností).

Pokud jde o samotná procesní pravidla jako je příprava projednání sporu, vedení ústního jednání, provádění dokazování atd., doznala tato ustanovení Řádu spíše zpřesnění než zásadních změn, zmínit lze nově zakotvenou povinnost rozhodčího senátu pořizovat protokol o hlasování v případech, kdy rozhodnutí senátu ve sporu není jednomyslné. Nově je rovněž povinné uvádět tuto skutečnost i v rozhodčím nálezu.

Za velmi významné ustanovení lze považovat novou dikci § 36 Řádu Rozhodčího soudu, která výslovně stanoví, že rozhodčí řízení končí právní mocí rozhodčího nálezu nebo doručením usnesení o zastavení řízení. Toto ustanovení v původním znění, tedy že rozhodčí řízení končí vydáním rozhodčího nálezu, působilo v praxi nemalé potíže z pohledu doručování rozhodčích nálezů, které pro nedostatek přímé právní úpravy podléhalo úpravě obsažené v občanském soudním řádu, čímž byla v mnoha případech z důvodu nemožnosti kvalifikovaného doručení ohrožena či dokonce znemožněna možnost výkonu rozhodčího nálezu.

Novelizovanou úpravu obsahuje Řád také pro nové projednání sporu po zrušení rozhodčího nálezu soudem. Zatímco dosavadní právní úprava vylučovala původní rozhodce, kteří vydali zrušený rozhodčí nález, z nového projednání věci, nová úprava stanoví, že pokud se strany písemně nedohodnou jinak, spor znovu projednají rozhodci zúčastnění na původním projednání sporu (s výjimkou rozhodce, který buď nebyl povolán nebo neměl způsobilost být rozhodcem ve sporu, byl-li nález zrušen z tohoto důvodu). Nutno říci, že takový postup lépe vyhovuje zásadám rychlosti a hospodárnosti rozhodčího řízení, neboť původní rozhodci jsou s případem seznámeni a strany nejsou zatíženy další poplatkovou povinností. V opačném případě, tedy pokud se strany dohodnou, že spor budou rozhodovat jiní rozhodci, hradí strany rovným dílem nebo v poměru jimi dohodnutém nový poplatek za projednání sporu ve výši stanovené sazebníkem nákladů.

Součástí Řádu Rozhodčího soudu se nově stala pravidla o nákladech rozhodčího řízení a sazebník nákladů[9], která byla do přijetí novely Řádu obsažena v samostatném dokumentu. Pravidla umožňují ve větší míře než dříve snížení poplatku za rozhodčí řízení v případech, kdy je spor rozhodován jediným rozhodcem, ve zjednodušených řízeních, v případech zpětvzetí žaloby nejméně 7 dní před datem konání ústního jednání apod., na druhé straně zavádějí nové poplatky za přezkum rozhodnutí a za zvláštní jmenování předsedy rozhodčího senátu. Výslovně je zakotvena zásada, že úspěšně

straně se přiznává náhrada nákladů rozhodčího řízení (v případě částečného úspěchu podle poměru přiznané a zamítnuté části nároku) a pokud jde o náklady právního zastoupení, přiznávají se náhrady podle zvláštního předpisu, kterým je advokátní tarif, pokud se strany písemně nedohodly jinak.[10]

Intertemporální ustanovení Řádu stanoví, že řízení zahájená před jeho účinností se dokončí podle dosavadních předpisů, pokud se strany písemně nedohodnou, že se dokončí podle nového Řádu.

Závěrem lze shrnout, že nový Řád ve srovnání s jeho původní verzí přináší, i přes určité nedostatky, komplexnější a přesnější právní úpravu rozhodčího řízení před Rozhodčím soudem než doposud. Nakolik naplní potřeby praxe, ukáže čas a lze mu jen popřát, aby jej nestihl osud nesčetných novelizací jako většinu jiných právních předpisů v České republice.

JUDr. Šárka Zusková,
advokát a rozhodce Rozhodčího soudu

[Advokátní kancelář Mgr. Ludovít Pavela](#)

Konviktská 291/24
110 00 Praha 1

Tel.: + 420 226 211 941
Fax: + 420 226 211 940
e-mail: ak@akpavela.cz

[1] Pro speciální působnost Rozhodčího soudu v oblasti rozhodování sporů o domény, úhradové spory, on-line řízení atd. existují speciální Řády pro tyto druhy řízení.

[2] Zákon č. 19/2012, který nabyl účinnosti 1.4.2012

[3] Doporučení Komise (ES) č. 98/257/ES

[4] § 31 písm. g) zákona č. [216/1994](#) Sb.

[5] § 31 písm. h) zákona č. [216/1994](#) Sb.

[6] § 23 odst. 5 Řádu Rozhodčího soudu

[7] § 10 Řádu Rozhodčího soudu

[8] § 17 zákona č. [300/2008](#) Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

[9] §§ 45- 57 Řádu Rozhodčího soudu

[10] Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb.

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)